

● NA OBISKU V TOVARNI ARBO

Na prihodnost mislijo že danes

Tovarna Arbo iz Podgrada, ki sodi v kemično predelovalno industrijo, je med uspešnejšimi delovnimi organizacijami naše občine. V zadnjih letih dosega ta 55-članski delovni kolektiv zelo dobre rezultate, tako da ima v svoji panogi nadpovprečno akumulacijo. Njihovi izdelki so zelo iskani na domačem trgu, saj edini v državi delajo sikatave (to so mila težkih kovin), ki se uporabljajo kot dodatki k barvam in pastam. Poleg sikatavov, ki so jedro njihovega proizvodnega programa, se ukvarjajo še z izdelovanjem polirnih past, mas na osnovi epoksidnih smol, korolitov (zaščitnih sredstev za avtomobile) in nekaterih impregnacijskih sredstev, to je večinoma izdelkov, ki niso namenjeni široki potrošnji, marveč industriji.

Vendar v Arbu ne morejo zadovoljiti vseh potreb domačih kupcev, saj naredijo manj, kot bi lahko prodali. Ovira njihovi večji proizvodnji je predvsem pomanjkanje surovin, ki jih ne morejo kupovati toliko, kolikor bi želeli, saj jih pri tem omejujejo devize. Čeprav so izvoz od leta 1982, ko so se prvič uvrstili na

spisek jugoslovanskih izvoznikov, povečali kar za osemkrat, še vedno ne zaslužijo dovolj deviz, da bi se v tujini zadovoljivo oskrbovali s surovinami, ki jih naša bazična kemijska industrija ne dela. »Napaka pa je tudi ta, da nam od sto dobljenih dolarjev ostane le 45,9 dolarja, kar je premalo,« je menil direktor de-

lovne organizacije Arbo Brane Aleš.

Predvidevajo, da bodo 25 odstotkov celotnega letošnjega prihodka, le-ta naj bi bil okoli 600 milijonov dinarjev, ustvarili z izvozom. V prvem polletju letošnjega leta so na tuje prodali že za 80 milijonov dinarjev (preračunano po ZIS tečaju, po katerem velja dolar 124 dinarjev) in tako že skoraj izpolnili izvojni načrt za leto 1984, ki znaša 88 milijonov dinarjev. Svoje izdelke prodajajo izključno na konvertibilni trg, predvsem v Avstrijo, pri tem pa se zavedajo, da prav vse po vrsti ni smiselno izvažati.

Kot večino tovarn v naši občini tudi Arbo pesti odpisanost njihovih osnovnih sredstev. Njihova stavba je že nujno potrebna popravila. V prihodnjih letih nameravajo postopoma prenoviti in posodobiti proizvodnjo; denar mislijo v glavnem vložiti v opremo, v poslopje pa le toliko, da bo služilo namenu. Že letos so zamenjali nekaj reaktorjev, še nekaj jih je že v izdelavi, s svojo malo hidroelektrarno na Besnici, ki so jo lani rekonstruirali, pa bodo pridobili kar 85 odstotkov potrebne električne energije.

V Arbu vidijo svojo prihodnost v nadaljnjem razvoju izdelkov, ki velike industrije ne zanimajo in se zato z njimi ne ukvarja. Želijo si pridobiti osnovna znanja iz tehnologije, ki je ta čas

v svetu na pohodu in v okviru tega poiskati svoje možnosti za razvoj. Načrtujejo širitev programa iz skupine sikatavov; vendar teh njihovih novih izdelkov v nadaljnji proizvodnji ne bi uporabljali v isti namen kot dosedanje, temveč v drugih vejah industrije.

Ovira, s katero se v tovarni Arbo srečujejo vsak dan, pa je dostop do njihovih poslopij. Nizek podvoz pod železniško progo v Podgradu onemogoča že nekoliko večjim tovornjakom, da bi prišli po tej sicer najkrajši poti do Arba. Vse blago, ki prihaja s težjimi vozili, in tega je na leto kar 6 tisoč ton, morajo prepeljati prek Pečarja. To pa je zlasti pozimi nadse težavno. Zgodilo se je že, da so morali material s traktorjem voziti do tovarne, ker je tovornjak običajl v serpentinah. Pomagajo pa si tudi tako, da blago pretovorijo z velikega tovornjaka na svojega — manjšega, kar pa je seveda precejšnja zamuda časa, povzroča pa tudi dodatne stroške.

Ureditev tega podvoza je v načrtu za prihodnje leto. V Arbu bi bili veseli, če bi se to res uredilo čimprej, pa ne samo zaradi njih, temveč tudi zaradi ljudi, ki živijo in delajo v teh krajih. Besniška dolina bi tako dobila boljšo povezavo z Ljubljano.

DARJA JUVAN

Ustanovljen je drugi pozd v naši občini

V začetku tega meseca je bila podpisana pogodba o ustanovitvi druge pogodbene organizacije združenega dela v naši občini — Livarne in orodjarne Ažman. Čeprav program pozda, ki izdeluje dele za industrijo, še ni popoln, je naš izvršni svet menil, da je njegov obstoj in razvoj zagotovljen.

Za ustanovitev pozda, ki je nastal iz skupne obratovalnice Huga in Romana Ažmana, je bilo več nagibov. »Eden glavnih je ta, da se v obliki, v kateri smo obstajali do sedaj, nismo mogli več razvijati. Povpraševanje po naših izdelkih je bilo večje, kot smo jih zmogli narediti. Vzeli smo delo, pa ga nismo opravili,« je povedal Hudo Ažman. »Zdaj imamo večjo možnost, da se neposredno povežemo z delovnimi organizacijami, se izognemo prometnemu davku in na ta način pocenimo proizvodnjo: večja je socialna vrednost zaposlenih, lažje bomo uvozili materiale, ki jih ni moč dobiti na domačem trgu, vključili se bomo v izvoz, uredili boljše delovne razmere, prehrano na primer. V tej naši livarni pa želimo zgraditi tudi predelavo odpadnih snovi, kar bo spet znižalo stroške poslovanja,« je naštel še nekatere ugodnosti, ki jih prinaša nova oblika organiziranja, Hugo Ažman.

Že zdaj so v pozdu na novo zaposlili tri delavce — v obratovalnici jih je delalo le sedem, kolikor je pač po zakonu dovoljeno. Drugo leto ob takim času, če se seveda razmere ne bodo spremenile, pa jih bo v pozdu že petnajst.

Ker v občini nimamo kaj prida izkušenj z ustanavljanjem pozdov, v zadnjih osmih letih je bil oblikovan le pozd Etiketa, seveda tu ni potekalo vse gladko. »Od prve vloge do ustanovitve je minilo kar dobro leto dni,« je razložil Hugo Ažman. Dodal pa je še, da so se na našem občinskem komiteju za družbeno planiranje in družbenogospodarski razvoj, občinskem sindikalnem svetu in medobčinski gospodarski zbornici res zavzemali in trudili za to, da bi novi pozd začel čimbolj delovati.

DARJA JUVAN

IZ DELOVNIH KOLEKTIVOV

● Alupo pokrovčkov ni bilo

Saturnus nas je s svojimi alupo pokrovčki razvadal, da smo pri vlaganju opustili vse druge načine zapiranja kozarcev. Letos pa pokrovčkov ni moč dobiti, mi je potožila ena od številnih gospodinj na vrhuncu sezone za vlaganje. Povprašal sem v tovarni, pa so mi povedali, da ne morejo nič reči, kdaj pokrovčki bodo, problem da je z devizami za aluminijevo pločevino in prednost ima živilska industrija. Kasneje sem zvedel, da male pokrovčke že prodajajo, večjih pa še ne. Nekoliko kasneje sem ponovno vprašal v Saturnus. Tedaj mi je Slavko Vrzelj, ki je vodja prodaje, povedal, da pokrovčki so, če nikjer drugje pri Kladivarju na Zaloški cesti prav gotovo. In res, pokrovčki zdaj so, vsaj na repu sezone. Pomanjkanje v sezoni pa nas je spomnilo, da tudi pri pokrovčkih, čeravno imamo proizvajalca pred nosom, ne gre brez male rezervne zaloge v gospodinjstvu.

Zakaj so bile težave?
V glasilu Saturnusa smo prav o tem prebrali, da so v Saturnusu veliko razmišljali v prid široke potrošnje in zanj do konca avgusta pripravili kar 36.000 gospodinjstev paketov več kot lani. Ko so ugotovili, da je tudi to

premalo, so začasno odvzeli del količin pokrovčkov industriji, deset delavk pa jih je pakiralo vse dni, tudi čez soboto in nedeljo. Da bi pokrovčke proizvajali na zalogo in tako krili večje sezonsko povpraševanje od načrtovanega, pa je nemogoče, ker je bila dobava pločevine mesečna in mnogo manjša od dogovorjene. Tako bi moral letos Impol dobaviti 2500 ton pločevine, v resnici pa so jo pošiljali le po 80 do 90 ton mesečno. To je nekako zadostovalo le za proizvodnjo iz rok v usta, ni pa moglo zadovoljiti skokovitega povpraševanja v široki potrošnji, ko so gospodinjstva začele polniti kozarce s kumaricami in drugo ozimnico.

Tako so se torej v tozdu Embalaža trudili, da letos ne bi bilo pomanjkanja pokrovčkov ne za živilsko industrijo, ki jih letno potrebuje okrog 150 milijonov in je lani zaradi pomanjkanja pločevine in pokrovčkov utrpela večjo škodo, ne za naše gospodinjstva, ki postajajo vse številnejše odjemalke. V veliki meri jim je sicer uspelo, vendar je treba za široko potrošnjo v prihodnje storiti še več, saj lahko zagotovo pričakujemo, da bo shranjevanje živil z vlaganjem še naraščalo. S. G.

● Rogov dan

Tovarna Rog odpira svoja vrata za ogled proizvodnje kolesarske opreme na Letališki cesti v sredo 31. oktobra od 11. do 13. ure. Ogled po pod strokovnim vodstvom, nanj ste, ob 35-letnici Roga, vladno vabljeni.

Saturnus za Gorenje

Ko slišimo ali vidimo besedo Gorenje, pomislimo na izdelke, ki jim s skupnim imenom pravijo bela tehnika. Včasih povežemo to besedo tudi s priključitvijo Körtinga h Gorenju, včasih pa pomislimo tudi na nepokrite izgube tega velikega slovenskega kolektiva.

Vse premalokrat pa pomislimo na napore, ki jih kolektiv vlaga, da bi odpravil težave, v katerih se je znašel. Kolektiv je izbral težko pot za lastno »renesanso«.

Proizvodnja je močno usmerjena na zahtevna zahodna tržišča in po zadnjih informacijah celo vemo, da bo letos Gorenje prodalo tudi na Kitajsko skoraj 5.000.000 hladilnikov in tehnološko opremilo kitajsko tovarno.

Glede na dejstvo, da je prodaja bele tehnike pri evropskih in svetovnih proizvajalcih padla za 30%, lahko razumemo, da so potrebni resnično veliki napor in, kot pravijo v Gorenju, nove poti za ohranjanje ali celo dvigovanje proizvodnje.

Kolektiv načrtuje dopolnjevanje sistema delitve OD kot impulza za doseganje razvojnih ciljev.

Potekajo številne druge akcije, ki so usmerjene za vse boljše poslovanje in za povečanje socialne varnosti tega velikega kolektiva.

In kaj ima Saturnus opraviti z Gorenjem? Ko slišimo besedo Saturnus, nas ta opozori na pločevinke za konzerviranje hrane, na pokrovčke za zapiranje steklenk, na žaromete za vozila, na svetilke za vozila itd. Torej je Saturnus znan po osnovnih dejavnostih, kot so proizvodnja pločevinaste embalaže in svetlobne

opreme za vozila; v novejšem času potekajo tudi aktivnosti za proizvodnjo izbranega tipa strojev.

Pa še iz tega ni videti zveze z belo tehniko iz Gorenja. No, v tozdu Embalaža poteka poleg glavne dejavnosti še proizvodnja, ki nosi ime Napisne ploščice. To so ploščice iz aluminija različnih oblik in zelo različnih litografskih izvedb. Na njih so različne sheme, navodila, opozorila, signali, itd. Take ploščice so tudi na čelnih straneh proizvodov bele tehnike iz Gorenja.

Ploščice morajo ohranjati svoje lastnosti v zelo težkih pogojih eksploatacije, prihajajo v stik z višjimi temperaturami in kemijskimi agensi za pranje.

Ko govorimo o ploščici in o njenih funkcijah, moramo poudariti izredno pomembno njeno marketinško vlogo. Ploščico projektirajo po funkcionalni (tehnični) in oblikovni strani projektanti in oblikovalci v Gorenju. Ti dajejo poseben poudarek vizualnemu vtisu čelne strani njih

proizvoda. Prav ploščica pa je tisti element čelne strani, ki lahko bistveno vpliva na nakup proizvoda bele tehnike.

Iz vsega tega ni težko razumeti, zakaj Gorenje postavlja Saturnusu izredne zahteve po kakovosti teh ploščic. Zaradi izredne zahtevnosti ploščic in skladno z letom kakovosti v Gorenju je skupina strokovnjakov iz Gorenja in tozda Embalaža iz Saturnusa poldrugo leto skupaj pripravljala dokument z naslovom Naročilno prevzemna dokumentacija napisnih ploščic Saturnus-Gorenje. Ta dokument je dobil kočno obliko na skupnem sestanku predstavnikov Gorenja in Saturnusa 10. oktobra letos. Na sestanku je pet strokovnjakov iz Gorenja in šest strokovnjakov iz Saturnusa v konstruktivni razpravi oblikovalo dokument, ki ni nikakršen sporazum o cenah ali kaj podobnega, ampak dokument, ki kaže napore tehniških strokovnjakov za kvaliteto končnega proizvoda, katerega kupujejo širom po svetu.

To delo je primer, kako lahko skupni interes, brez kakršnekoli intervencije poveže delavce obeh proizvodenj v celoto. Na vseh sestankih je živela misel: Najmanj tako dobro kot na zahodu ali celo boljše.

Naj na koncu posredujemo še

nekaj dodatnih informacij. Ploščice izdelujejo v Saturnusu v dveh fazah. Prva faza je tiskarske narave, druga pa mehanske. Mehanske operacije so sicer zahtevne, vendar je znatno večja zahtevnost dana površinski pripravi ploščice. Ploščice tiskajo, delavci v tiskarni Saturnusa v raznih tiskarskih tehnikah.

Za mehansko preoblikovanje pa obstaja specializirani obrat v Polju, ki zaposluje 32 delavcev.

Celotni prihodek proizvodnje ploščic bo v letu 1984 120 milijonov din. V Gorenju jih bo prodanih za okrog 100 milijonov din, kar pomeni približno 3% celotnega prihodka tozda v letu 1984.

Gre torej za majhen delež, vendar je izrednega pomena za proizvodnjo v Gorenju.

Za Gorenje izdelujemo v Saturnusu približno tisoč različnih ploščic. Mesečno proizvedemo sto različnih nalogov zanj. Gorenje zahteva mesečno tudi 5 do 10 novih proizvodov.

Iz vsega tega ni težko ugotoviti, da gre za skupno delo delavcev dveh kolektivov, ki imajo pred seboj cilj: Doseganje dolgoročne eksistence delavcev na osnovi tekmovanja z izredno dobrimi tekmeči — proizvodnjo bele tehnike na zahodu.

dipl: inž. TEODOR KRALJ

To gibanje mora postati trajno

(Nadaljevanje s 1. strani)

tin, Stane Vljaj, tudi iz CK ZKS, predvojni komunisti, člani centralnega in mestnega komiteja iz naše občine in komunisti iz vodstev družbenopolitičnih organizacij, sprejel poročilo o teh razpravah, hkrati pa sklenil, da bo ta ocena, dopolnjena s pripombami, izrečeni na seji sami, nosilna tema letne partijske konference občinske organizacije marca prihodnjega leta.

Na 24. seji našega občinskega komiteja ZKS so razpravljali: Roman Pipan, Ivan Kuhar, Gregor Lobe, Martin Pograjc, Stane Meljo, Niko Lukež, Milena Car Drje, Andrej Pirkmaier, Janez Lah, Miha Berčič, Igor Kadunc, Justina Mlinar, Milan Jelenc, Antonija Setnikar in Janez Koman.

Iz poročila, ki je služilo kot osnova za razpravo na tej seji, iz uvodnega govora Milenka Vakanjca in iz besed številnih razpravljalcev je bilo moč razbrati, da so sklepi 13. seje CK ZKJ razgibali vse članstvo ZK v občini, razprave pa so zajele vsa področja našega življenja in dela. Z vsi resnostjo se bo treba v občini lotiti izdelave srednjeročnih in dolgoročnih razvojnih programov, investicijske politike, nagrajevanja po delu in rezultatih del, mesta in vloge mlade generacije, usklajevanja ožjih interesov s širšimi, družbenimi, je bilo rečeno na seji, ki je bila po tonu sicer bolj umirjena, a zato nič manj ustvarjalna kot prva — septembrska seja, namenjena tej temi.

Zlasti spodbudno pa je bilo sli-

šati, da so sklepi 13. seje našli pot tudi tja, kjer se je zdelo, da so problemi nerešljivi. Na septembrski seji je namreč komite obravnaval tudi nekatera konkretna vprašanja, o katerih bi morali govoriti in sprejeti stališča tudi komunisti v prizadetih delovnih organizacijah. To se je zdaj tudi zgodilo. Emona in Jata na primer, sta ne le rešila spor, ampak tudi sklenila sporazum o dolgoročnem sodelovanju.

»Bistvena sporočila teh razprav pravzaprav lahko strnemo v tri točke,« je menil predsednik našega občinskega komiteja Pavel Vindišar. »Prva je ugotovitev,« je dejal, »da ni bila postavljena pod vprašaj niti ena od strateških ali programskih opredelitev ZKJ. Druga: Vračamo si moč in voljo in smo sposobni uresni-

čevati zahtevne naloge če strnemo vrste. Partijska razprava je namreč pokazala, da je naša moč tudi večja, kot smo celo sami sodili še pred meseci.

In tretje sporočilo, ki sodim, da je bistveno,« je nadaljeval Pavel Vindišar, »je tole: Začelo se je gibanje, takšno, kot smo si ga zastavili s 13. sejo. Vendar si ne kaže delati utvar. To gibanje mora še postati trajno. Najslabše bi bilo, če se po razpravi ne bi zgodilo ničesar več. Zato je dosedanjo razpravo mogoče razumeti le kot prvo dejanje; dejanje, ki je bilo pomembno, vendar ne končno. Zato je pred ZK, še posebej pred vodstvi, še velika neposredna naloga: To razpravo moramo poglobljeno ovrednotiti, ne s pisanjem novih poročil, moramo jo sintetizirati in iz nje ločiti bistveno od manj pomembnega,« je na koncu poudaril Pavel Vindišar.

DARJA JUVAN

SINDIKATI V AKCIJI ● SINDIKATI

Od 5. do 20. novembra bodo potekali letni članski sestanki osnovnih organizacij zveze sindikatov, med 20. novembrom in 5. decembrom pa letni članski sestanki konferenc OO ZS in koordinacijskega odbora.

Na letnih članskih sestankih bomo člani sindikata ocenili in analizirali delo in aktivnosti svoje osnovne organizacije v preteklem letu. Sprejeli bomo letne programske usmeritve in po potrebi zamenjali ali dopolnili članstvo izvršnega odbora; skratka letni članski sestanki so priložnost, da preverimo vsebino in metode delovanja izvršnega odbora in utrdimo povezavo med članstvom in sindikalnimi organi.

Zatorej ti sestanki ne smejo biti nepotrebni formalizem, temveč sestanki vseh članov sindikata, na katerih bomo člani sindikata opredelili aktivnosti za reševanje najaktualnejših problemov v svojem okolju.

MARTINA MRVAR

● Tekmovanje kovinarjev Jugoslavije

V dneh med 9. in 12. oktobrom je v Zrenjaninu potekalo tekmovalno kovinarjev Jugoslavije. Udeležili so se ga predstavniki vseh republik in obeh avtonomnih pokrajin, tako da je v 12 tekmovalnih področjih sodelovalo 192 strokovnjakov, ki so predstavljali sto tisoč kovinarjev, sodelujočih v predtekmovaljih.

Slovenska ekipa, ki so jo sestavljali kovinarji iz vseh delov Slovenije, je v izredno močni konkurenci zabeležila lep uspeh. Z osvojitvijo štirih prvih mest, enega drugega in dveh tretjih med posamezniki ter dveh prvih, enega drugega in enega tretjega mesta ekipno po strokah, smo slovenski kovinarji zasedli ekipno v celoti drugo mesto, takoj za ekipo AP Vojvodine.

Izredno dobri rezultati tako v teoriji kot v praksi ter pristni in tovariški odnosi na tekmovalju so znova dokazali zavzetost kovinarjev za nenehno izobraževanje ter negovanje tovarštva, kar je osnovni cilj delovnih srečanj.

Visoka raven znanja in izenačena kakovost sodelujočih potrjujejo upravičenost mišljenja, da je potrebno proizvodna tekmovalnja negovati in razvijati. Tekmovalnja ne le razvijajo in spodbujajo proizvodne in druge kvalitete, temveč odločilno vplivajo na razvoj znanja, kar je v sedanjih razmerah gospodarjenja strateškega pomena.

BORIS JENKO